



06.06.2003

Työministeriö

TYÖMINISTERIÖN TILINTARKASTUSKERTOMUS VUODELTA 2002

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tänään päättänyt antaa työministeriön tilintarkastuksesta varainhoitovuodelta 2002 tämän tilintarkastuskertomuksen. Tarkastuksen on suorittanut 11.11.2002 saakka ylitarkastaja Taina Vähimaa ja tämän jälkeen ylitarkastaja Aila Aalto-Setälä. Tarkastusta on valvonut tarkastuspäällikkö Marjatta Kimmonen.

Tarkastus on suoritettu tarkastusviraston tilintarkastusohjeen mukaisesti ja se on kohdistunut työministeriön tilinpäätökseen, tilinpäätöstietojen perustana olevaan kirjanpitoon ja muuhun laskentatoimeen, sisäiseen valvontaan sekä talousarvion ja sitä koskevien keskeisten säännösten noudattamiseen.

Tarkastuksen perusteella esitetään seuraavaa.

TILINPÄÄTÖS

Tilinpäätöslaskelmat, liitetiedot ja laskelmien tarkastelu

Tilinpäätöslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä niiden perustana olevaa kirjanpitoa on tarkastettu riittävässä laajuudessa sen selvittämiseksi, onko tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot laadittu olennaisilta osin oikein.

Tilinpäätöslaskelmat, jotka koostuvat talousarvion toteutumalaskelmasta, tuotto- ja kululaskelmasta sekä taseesta, on tarkastuksessa todettu laadituiksi muutoin säännösten mukaisesti lukuun ottamatta seuraavassa esiin tuotuja menettelyitä.

Työministeriö on kirjannut talousarvion vastaisesti momentille 4.01.34.06.21.1 (Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot) työvoimatoimistoille tehtyjä käyttöomaisuushankintoja. Tarkastuksessa näitä menoja on todettu 157.000 €. Menettelyllä on pidennetty suoriteperusteisesti budjetoidun kaksivuotisen määrärahan käyttöaikaa.

Tuotto- ja kululaskelmassa on esitetty maksullisen toiminnan tuottoina tuloja (101.800 €), jotka olisi tullut käsitellä yhteistoiminnan tuottoina. Tulot on peritty työvoima- ja elinkeinokeskusten (jäljempänä TE-keskus) työvoimatoimistoilta osuutena kehittämiskustannuksista.

Tilinpäätöksen liitteenä esitetyissä tiedoissa on todettu joitakin puutteita. Liitteellä 10 oli ilmoitettu virheellisiä kirjauserusteita, mistä aiheutui talousarvion vastaisia menettelyitä TE-keskuksissa. Liitteen 12 tiedoissa valtuuksien myönnettyissä määrissä ja käytössä on poikkeamia suhteessa keskuskirjanpidon tietoihin. Muilta osin liitteet on todettu laadituiksi talousarvioasetuksen edellyttämällä tavalla.

Työministeriön tilinpäätös ei sisällä Valtiokonttorin ohjeiden mukaista tilinpäätöslaskelmien tarkastelua.

Tuloksellisuuden kuvaus ja maksullisen toiminnan kannattavuustiedot

Tuloksellisuuden kuvauksen ja kustannusvastaavuuslaskelmien sisältöä ja esittämistapaa sekä sen perustana olevaa laskentatoimintaa on tarkastettu rajatusti. Tarkastus on kohdennettu taloudellisuudesta ja maksullisesta toiminnasta esitettyjen tietojen oikeellisuuteen ole-naisuus huomioiden. Tuloksellisuuden kuvauksessa esitettyjä vaikut-tavuustietoja ei ole tarkastettu tilintarkastuksessa.

Tilinpäätöksessä on esitetty laajasti työministeriön ja hallinnonalan tuloksellisuustietoja.

Esitettyjä taloudellisuustietoja ei voida pitää riittävinä eikä luotettavina. Kuvaukseen sisältyvät keskeisten suoritteiden yksikkökustannukset on esitetty toimintamenopohjaisina. Vähimmäisvaatimuksena on pidetty tulosalueittaisia kustannuksia kolmelta vuodelta. Lisäksi työministeriön laskentatoimi perustuu puutteelliseen työaikakirjanpi-toon.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma sisältää sekä työministeriön (15 %) että Työvoimaopiston (85 %) liiketaloudellisin perustein hinnoitellun maksullisen toiminnan tuotot (125.000 €). Las-kelmaan on otettu vain Työvoimaopiston kustannukset. Aiheutuneet

työkustannukset on huomioitu arvioon perustuen. Maksullisesta toiminnasta esitettyjä tietoja voidaan pitää riittävinä, mutta ei luotettavina.

TULOSTAVOITTEET HALLINNONALALLA JA HALLINNONALAN TOIMINTAKERTOMUSTIEDOT

Tulostavoitteet hallinnonalalla

Tarkastuksessa on käyty läpi vuosien 2002 ja 2003 talousarviossa esitetyt alustavat tulostavoitteet sekä lopulliset tulostavoitteet työministeriön hallinnonalalla.

Työministeriön tulostavoitteet on asetettu pääpiirteissään edellisten vuosien mukaisesti, erityisiä kehittämistoimia tällä alueella ei ole tapahtunut. Nykyisellään tavoitteisto kattaa vaikuttavuuden osa-aluetta, mutta myös taloudellisuuden ja tuottavuuden osa-alueille tulisi kehittää tulostavoitteita. Maksullisen toiminnan kehittyminen edelleen asettaa vaatimuksia myös selkeille kannattavuustavoitteille.

Hallinnonalan toimintakertomustiedot

Työministeriön toimintakertomusinformaatio on suurelta osin sanallista esitystä toteutetuista palveluista ja toimenpiteistä strategialinjauksittain. Lukumääräistä tietoa ja vertailua aiempiin vuosiin voitaisiin lisätä kuvaukseen.

Esitykseen sisältyy suoritustietoja TE-keskuksittain, mutta hallinnonalan taloudellisuudesta, tuottavuudesta ja yksikkökustannuksista ei ole esitetty riittäviä tietoja.

Hallinnonalan maksullisen toiminnan tilinpäätöstietojen luotettavuutta ja riittävyttä on arvioitu TE-keskusten tilintarkastuksissa. Tietoja on yleisesti ottaen pidetty riittävinä, mutta ei luotettavina.

SISÄINEN VALVONTA

Sisäistä valvontaa on tarkastettu laskentatoimen ja tilinpäätöksen tarkastuksen yhteydessä. Lisäksi sen toimivuutta on arvioitu palkkaturvamenettelyiden tarkastuksessa.

TE-keskusten tarkastuksissa on todettu, että työministeriön ohjeistuksesta johtuen momenttien 34.06.64. (Työllisyysperusteiset siirto- menot investointeihin) ja 34.06.77 (Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi) menokirjauksia on tehty sitoumusperusteella. Koska momenttien käytössä siirryttiin valtuusmenettelyyn vuoden 2002

alusta, kirjausten olisi tullut tapahtua maksu- tai maksatuspäätöspäätösteella. TE-keskusten tilivuoden kirjanpitoon on siten sisällytetty vuoden 2003 menoja.

Valtion talousarviolain ja -asetuksen muutoksella on tarkennettu valtion talousarvioon otettuja kohdentamisperusteita. Työministeriön tulee kiinnittää huomiota siihen, että sen työhallinnolle osoittamat ohjeet vastaavat talousarvioasetusta ja talousarviota.

Ministeriön käyttöomaisuuskirjanpidon kehittämistä on jatkettu, mutta selvittelytyötä on edelleen jatkettava, jotta käyttöomaisuuskirjanpito saadaan kattavasti täsmäytettyä kirjanpitoon. Käyttöomaisuuteen on aktivoitu järjestelmien kehittämisen työkustannuksia (0,5 milj. €), mutta arvioon perustuvana niiden laskentaa ei voida pitää luotettavana.

Työministeriön tulee kiinnittää huomiota valtuuskirjanpitonsa kehittämiseen asianmukaiselle tasolle.

Työministeriö on kirjannut talousarvion vastaisesti momentille 4.01.34.06.21.1 (Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot) työvoimatoimistoille tehtyjä käyttöomaisuushankintoja kuten edellä on tuotu esiin. Menettelyllä on laajennettu suoriteperusteisesti budjetoidun kaksivuotisen määrärahan käyttöaika.

Ministeriön sisäisen valvonnan tehtäviin tulee kuulua myös sen varmistaminen, että tuloksellisuudesta ja maksullisen toiminnan vuosituloksesta annetaan oikeat ja riittävät tiedot.

Työministeriön sisäinen tarkastus on suorittanut tarkastusta työhallinnossa, TE-keskusten työvoimaosastoilla ja työvoimatoimistoissa. Työministeriön tulee ryhtyä asianmukaisiin toimenpiteisiin sisäisen tarkastuksen raportoimien huomautusten johdosta. Talousarviolain 24 b §:n edellyttämää sisäistä valvontaa johtaa ja sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä vastaa tiliviraston johto.

TALOUSARVION JA SITÄ KOSKEVIEN KESKEISTEN SÄÄNNÖSTEN NOUDATTAMINEN

Tarkastuksen perusteella voidaan lausua, että talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä on noudatettu lukuun ottamatta vuodelle 2003 kuuluvien 157.000 € menojen kirjaamista (momentti 4.01.34.06.21.1 Työvoima-asiain paikallishallinnon toimintamenot) vuodelle 2002 ja maksullisen toiminnan vuosituloksen esittämistä.

**ILMOITUSVELVOLLISUUS VALTIONTALOUDEN
TARKASTUSVIRASTOLLE**

Valtiontalouden tarkastusvirastosta annetun lain 5 §:n 1 momenttiin perustuen työministeriön tulee ilmoittaa tarkastusvirastolle 15.8.2003 mennessä, mihin toimenpiteisiin se on ryhtynyt työhallinnon työaika-kirjanpidon ja laskentatoimen saattamiseksi asianmukaisesti järjeste-tyiksi, niin että työvoimaosastot ja -toimistot osana TE-keskuksia voi-vat tuottaa oikeat ja riittävät tiedot toiminnan tuloksellisuudesta ja maksullisen toiminnan kannattavuudesta.

Tarkastusneuvos, JHTT

Erkki Mäki-Ranta

Ylitarkastaja

Aila Aalto-Setälä

TIEDOKSI Valtiontilintarkastajat
Valtiovarainministeriö
Työministeriön kansliapäällikkö
Valtiokonttori